

Justitiedepartementet

Polisenheten

Rådets möte för rättsliga och inrikes frågor den 6-7 juni 2013

Dagordningspunkt: 15

Rubrik: Förslag till ny förordning om inrättande av Europol - riktlinjedebatt

Dokument: KOM (2013) 173

Tidigare dokument: Faktapromemoria 2012/13:FPM96 Förordning om Europol och meddelande om utbildning för brottsbekämpning.

Tidigare behandlad vid samråd med EU-nämnden: -

Tidigare behandlad vid överläggning med eller information till riksdagsutskott: Information till Justitieutskottet 2013-04-25

Bakgrund

Den 27 mars lade kommissionen fram ett förslag till ny Europolförordning. I förslaget föreslås en rad justeringar i förhållande till nuvarande rådsbeslut som inrättar och reglerar Europol. Den enskilt största förändringen i förslaget är att Europols framtida uppdrag innefattar ett brett utbildningsuppdrag. Enligt förslaget övertar och utvidgar Europol den Europeiska polisakademins (Cepol) nuvarande uppgifter varmed Cepol avvecklas.

De initiala kommentarerna från medlemsstaterna har indikerat ett kraftfullt ifrågasättande av kommissionens förslag att slå ihop Cepol med Europol. Det är därför sannolikt att riktlinjedebatten vid rådets möte den 6-7 juni kommer att gälla just den frågan och möjligen någon ytterligare.

Rättslig grund och beslutsförfarande

Förslagets rättsliga grund är artikel 88 och 87(2)(b) i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt. Beslut fattas enligt det ordinarie lagstiftningsförfarandet (av rådet och Europaparlamentet gemensamt) och med kvalificerad majoritet i rådet.

Svensk ståndpunkt

Sverige kan inledningsvis konstatera att Europol fungerar relativt väl och att rådsbeslutet som reglerar byråns funktion genomfördes för relativt kort tid sedan. Ändringar i den gällande ordningen bör därför vidtas endast om förändringen kan anses bidra till att myndigheten blir mer effektiv och att stödet till medlemsstaternas brottsbekämpande myndigheter därmed förbättras.

Flera föreslagna justeringar är förbättringar som välkomnas. Exempelvis genom att ett system inrättas för uppföljning och kontroll av hur medlemsstaterna sköter samarbetet med och informationsöverföring till Europol. Det är bra att medlemsstaternas ansvar att förse Europol med information förtydligas. Grundprincipen att medlemsstaternas myndigheter är självständigt beslutande ska dock kvarstå. Sverige stödjer inte någon form av överföring av beslutsbefogenheter från medlemsstaternas myndigheter till Europol.

I vissa delar är Sverige emellertid tveksamt till om de föreslagna förändringarna innebär en förbättring av verksamheten. Det gäller frågor relaterade till Europolns styrning, funktion och hur information ska hanteras. I dessa delar fordras en mer ingående analys och diskussion om förslaget för att slutligt kunna ta ställning. Sveriges inriktning är att Europolns verksamhet ska grundas på det stöd som medlemsstaternas myndigheter efterfrågar, vilket kan variera över tid.

Regeringens uppfattning när det gäller förslaget att lägga Cepols verksamhet i Europol är att verksamheterna inte överlappar varandra i sådan mån att det självklart kan anses utgöra en rationaliseringsåtgärd. Regeringens initiala analys ger inte heller stöd för att en sammanslagning skulle innebära någon ekonomisk besparing. Däremot riskerar Europolns verksamhet att bli mindre fokuserad vilket skulle kunna leda till att Europol ger ett sämre stöd till medlemsstaternas brottsbekämpande myndigheter i operativa frågor. I den initiala riktlinjedebatten kan regeringen därför inte stödja en sådan sammanslagning. Mot bakgrund av det motstånd mot en sammanslagning som många medlemsstater indikerat kan regeringen stödja ett eventuellt förslag att bryta ut den delen av förordningen för att dels renodla Europolns uppdrag, dels underlätta det fortsatta förhandlingsarbetet.

Europaparlamentets inställning

EP har ännu inte behandlat förslaget.

Förslaget

Förslaget till förordning sätter upp det styrande regelverket för den Europeiska myndigheten *Europol*. I stort kommer Europol fortsätta att ha den uppgift som man har haft sedan tillskapandet. Det innebär att man ska stödja och stärka medlemsstaternas brottsbekämpande organs insatser samt deras ömsesidiga samarbete för att förebygga och bekämpa allvarlig brottslighet som rör två eller fler medlemsstater. Förslaget är emellertid grundligt omarbetat jämfört med det nu gällande regelverket och ett flertal förändringar föreslås. Förändringarna gäller både uppdrag, styrning och kontroll.

Den enskilt största nyheten i förslaget får anses vara att den Europeiska polisakademien (Cepol) slås ihop med Europol som övertar ansvaret för utbildning inom brottsbekämpningen på EU-nivå. Kommissionen bedömer att sammanslagningen ska ge positiva effekter på utbildningens kvalitet såväl som ekonomiska besparingar genom minskade kostnader för byggnader, administration etc. För att hantera utbildningsfrågor föreslås att en ny avdelning skapas inom Europol, *Europolakademien*, och att ett särskilt rådgivande organ inrättas vid Europol som stöd till Europols styrelse. I anslutning till förslaget till förordning för Europol presenterar kommissionen även ett meddelande om ett europeiskt utbildningsprogram. Enligt programmet ska utbildningsverksamheten omfatta fyra huvudområden. Det första gäller allmänna grundkunskaper i gränsöverskridande brottsbekämpning för tjänstemän vid alla brottsbekämpande myndigheter i EU. Det andra gäller utbildning för att förbättra den praktiska förmågan att samarbeta bilateralt och regionalt, innefattande mer djupgående kunskap i frågor relaterade till exempelvis utlämning för brott, språk m.m. Det tredje området gäller tematisk utbildning inom de brottsområden som EU prioriterar. Det fjärde området gäller utbildning för den civila krishanteringen i syfte att förbereda tjänstemän för civila EU-missioner och kapacitetshöjande utbildning i tredjeländer. Alla delar ska inte praktiskt genomföras av Europol utan tillsammans med relevanta nationella utbildningsanordnare.

Utöver det nya utbildningsuppdraget innehåller förslaget även förändringar i Europols nuvarande verksamhet. Mandatet kan sägas bli bredare genom att Europol ges möjlighet att mer aktivt delta i och koordinera brottsutredningar. Europol får ökade möjligheter att ge direkt finansiellt stöd till gemensamma utredningar och operationer. Ett uttryckligt stöd för att inrätta europeiska kunskapscenter för viss typ av brottslighet, som det Europeiska IT-brottscentret EC3, införs.

När det gäller Europol partners så förtydligas medlemsstaternas skyldighet att förse Europol med den information som byrån behöver för att genomföra sitt uppdrag. En årlig uppföljning av hur väl samarbetet fungerar visavi vart och ett av medlemsländerna ska upprättas och underställas Europaparlamentet, kommissionen, rådet och de nationella parlamenten. I de fall Europol ger en medlemsstat information som enligt Europol bör föranleda en brottsutredning i medlemsstaten åläggs medlemsstaten en återrapporteringsplikt. För det fall man underlåter att initiera en utredning ska beslutet motiveras. Europol skyldighet att operativt samarbeta med andra EU-institutioner som exempelvis åklagarsamarbetet Eurojust och den Europeiska byrån för bedrägeribekämpning (OLAF) stärks likaså. Förslaget anpassar vidare den procedur enligt vilken Europol kan ingå avtal med tredje land och villkoren för överförande av personuppgifter till tredje land.

Ett uppdaterat avsnitt med dataskyddsregler introduceras. Utöver att modernisera regelverket utpekas den Europeiska datatillsynsmannen (EDPS) som oberoende tillsynsmyndighet för dataskyddet. Den nuvarande konstruktionen med en "Joint Supervisory Board" med representanter för medlemsstaternas dataskyddsmyndigheter avskaffas således enligt förslaget.

Styrningen av Europol justeras genom att förslaget marginellt förändrar i styrelsens sammansättning och ansvar. Antalet representanter för kommissionen i styrelsen ökar. Styrelseledamöternas efterfrågade kompetens förändras till följd av att även utbildningsfrågor måste kunna täckas. Styrelsen ges uppdraget att utse direktör. Styrelsen ges också möjlighet att inrätta en mindre "exekutiv-styrelse" som ska kunna följa det operativa arbetet närmare och fatta vissa typer av beslut. Den parlamentariska kontrollen av Europol verksamhet stärks genom att en tydlig informationsskyldighet gentemot Europaparlamentet och nationella parlament införs.

Gällande svenska regler och förslagets effekter på dessa

Regeringens preliminära bedömning är att förslaget inte får någon effekt på svenska regler. En mer ingående analys pågår alltjämt.

Ekonomiska konsekvenser

Utifrån kommissionens beräkning av kostnaderna bedömer regeringen att kostnaderna för förslaget ryms inom EU:s föreslagna långtidsbudget för politikområdet.

Övrigt

-